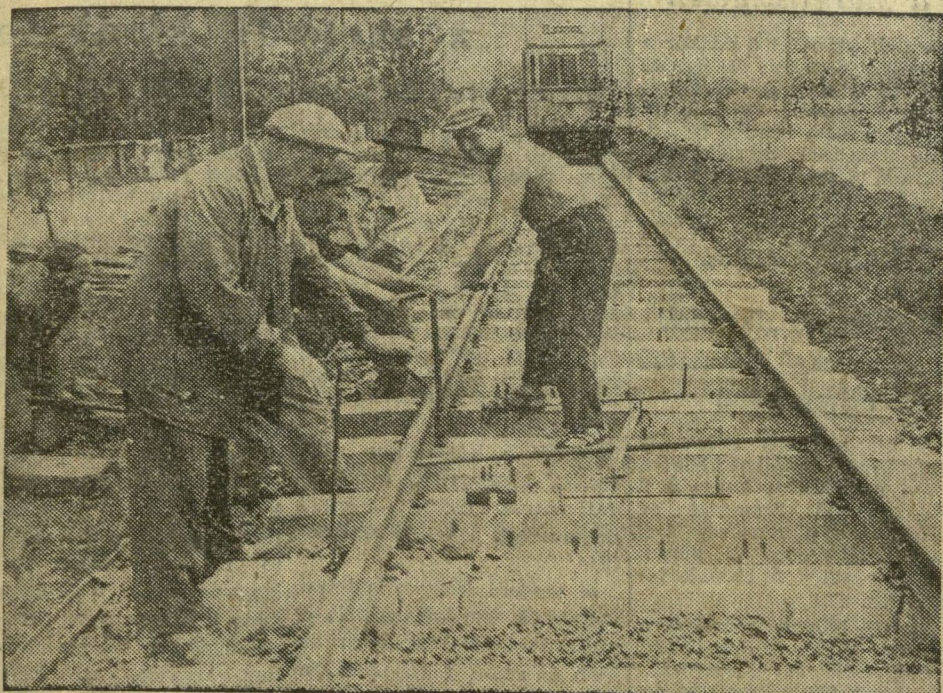

Talpfák helyett beton

(Somogyi Károlyné felv.)

Csaknem kétezer darab sintartó betontalpat fektetnek le a régi talpfák helyett a Petőfi Sándor sugárúton, a villamosvágány felújítása során. Ezerkétszáz méter hosszúságban a síneket is kicserélik, a régieknél erősebb vágányokat fektetnek le.

Egység nélkül kétség az úr

Még egyszer a vasipari szövetkezet problémáiról

Egy félig-meddig névtelen levél — ugyanis aláírói csak monogrammal jeleztek kili-tüket — azután pedig egy panaszos személyes képviselője: ez volt a visszhangja annak a cikknek, amely a múlt héten jelent meg a Dél-Magyarországban a szegedi vasipari szövetkezetéről. Tehát érdemes visszatérni a benne foglalt problémákra, ha már ennyire felbolygatták a kedélyeket.

Drága az örökség

Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy az újságírók szüli a bajokat. A cserépkályhások szövetkezetében már az összevonás előtt is sok volt belőlük. Például a hordozható cserépkályhával kapcsolatban is. Még annak idején kalkulálták tudniillik 1900 forint körüli árba őket, s miután árkiegymértéki illetéket kell fizetni azóta is miatta, kénytelen-kelletlen maradt az ára, pedig a szarvasi szövetkezet 1450 forintért árusítja ugyanazt a cikket. Persze, hogy nem azt rendeli a kereskedelem, ami drágább.

Más baj is volt a cserepekkel. Sehogysem fűlt a fogak a munkafegyverekhez. Tavaly — már az új szövetkezetben — tizenketten kaptak közülük fegyelmi büntetést, főképpen munkaidő alatti italozás miatt, igazolatlan mulasztásért, s más egyéb vétségeikért.

A lakosság nyer vele

Most már nagyobb a fejelem, viszont jó részt megszünt a hordozható cserépkályha gyártása. Úgy tetszik, mindkettőnek majd a lakosság látja hasznát. S ez ugye nem baj? Azok, akik eddig hordozható kályhákat készítettek a kereskedelem számára, ezentúl a lakosság közvetlen igénye szerint, helyszínen, a lakásokban építenek s javítanak cserépkályhákat.

Mivel pedig létszámgazdálkodás is van a világon — még sokan szeretnék ha nem volna! — néhány munkakörűl feleslegessé vált. Az egyik ilyen útjára bocsátott dolgozó édesapja panaszkolta, hogy fia itt volt ipari tanuló is, s most mégsem hosszabbították meg szerződését. Igen ám, csak hogy mint ilyenkor lenni szokott, a gyengébb, a megbízhatatlanabb embereket fenyegeti leginkább a veszély. S az ő

fia már korábban fegyelmet kapott ittasság, máskor igazolatlan mulasztás miatt. Pedig a szövetkezet egyébként igyekszik megtartani a nála végzett tanulókat. Az idei 32 közül is csak kettő vett márkába vándorbotot.

Jó volna az öltözőszekrény

Volt már szó a személyes panaszról, volt a levélről is. De ezzel az utóbbival kapcsolatban még van elmondani való, éspedig az öltözőszekrények vonatkozásában. Mert hiába nem hiszik el egyes szövetkezeti tagok, mégis igaz, hogy az öltözőszekrények piaca éppen pang jelenleg. Már tavaly visszavont év végén egy 500 darabos megrendelést a BÜ-TORÉRT, az idén pedig egyáltalán nem is rendelt belőlük.

Nem rendelt, holott a szövetkezet a hivatalos cikklis-tában megszabott árért, pontosan 1440 forintért adta. Sem többért, sem kevesebért, mint kell. A kereslet hiánya ráadásul érzékenyen is érinti a bevételt, mert az öltözőszekrény-gyártás — a gyors átfutási idő, s a csekély munkaigényesség következtében — kifizetődő lenne. Sajnos elegendő tőle.

Amivel még adósak

Az tökéletesen igaz, hogy a vasipari szövetkezet igyek-

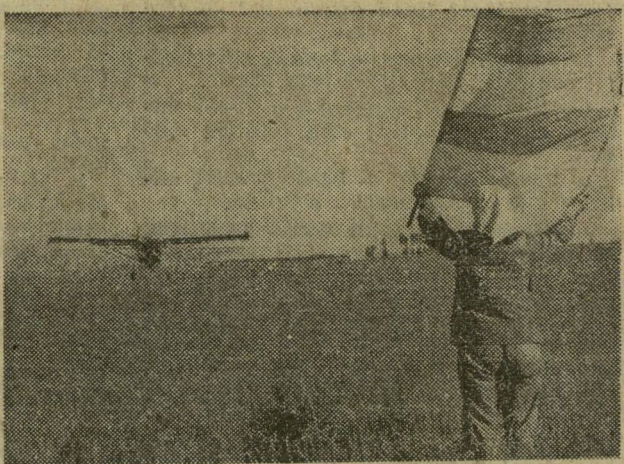
szik »lerázni« magáról a cserépkályhás részleget. De ennek oka nem a szakmai színvonalban keresendő, hanem abban, hogy nem vág össze a ktsz fejlődési irányával, mely a faipari és az élelmiszeripari berendezések gyártása révén semmi rokonságot sem mutat az agyagiparral.

Másfél éve egyesült már a három szövetkezet, a cserépkályhás és fémtömegcikkészítő és a vasas, de az összhang megteremtésével még adós a mostani szövetkezet vezetésére. Az nem baj, hogy mindenütt következetesen érvényesíteni igyekeztek a munka szerinti bérézt, és megszilárdították a munkafegyelmet is. Még csak az sem, hogy olyan gyártmányokat gyűjtenek egybe, melyek nem járnak ráfizetéssel — bár erre is volt példa az utóbbi másfél évben —, hanem elsősorban az a baj, hogy a szövetkezet kollektíváját nem kovácsolták egységbe, mert egyes műhelyekben még nem nyugodtak meg a kedélyek a megtett szigorú intézkedések után hónapokkal sem. Egység nélkül pedig a kétség üti fel fejét.

Ha minden tekintetben révbe jutnak már, akkor mondhatják el majd igazán, hogy ők is, meg a lakosság is jól járt a szövetkezettel.

F. K.

Korszerű növényvédelem

(Tóth Béla felv.)

Az állami gazdaságokban mindinkább tért hódít a korszerű növényvédelem. Különösen a rizsföldeken elterjedt a vegyszeres gyomirtás, amely holdanként százötven forint-ha kerül és többlettermésben tízszeresen visszatérül. Felvételünk a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaságban készült, amint repülőgépről permetezik a rizstáblát.

Egy vizsgálat tanulságaiból

Tovább kell javítani a földművesszövetkezetek költséggazdálkodását

Írta: Májer János népi ellenőr, a megyei munkabizottság vezetője

A FÖLDMŰVESSZÖVETKEZETI kereskedelemnek megyénkben igen nagy szerepe van, az áruforgalomnak közel felét bonyolítják, többet, mint a tanácsi kereskedelem. A lakosság áruellátásában reájuk háruló feladat fontosságát mutatja az is, hogy valamennyi községben és a kiterjedt tanyavilágban egyedül látják el ezt a tevékenységet, sőt a városokban — még Szeged területén is — vannak egységeik.

Az áruforgalmat a földművesszövetkezeteknek is zavartalanul — a szocialista kereskedelem törvényszerűségének megfelelően — egyre magasabb színvonalon és csökkenő költségköltséggel kell lebonyolítaniuk. Nekik is hozzá kell járulniuk a szocialista felhalmozáshoz, ezért politikailag és gazdaságilag egyaránt igen fontos, hogy gyarapítsák a szövetkezeti vagyont, emeljék tagságuk anyagi-kulturális jólétét. Ezeknek a fontos követelményeknek a szövetkezetek csak akkor felelnek meg, ha az egyre növekvő áruforgalmat a költségek növekedése nem arányosan követi, a költségeknek a forgalomhoz viszonyított mértéke csökken.

A forgalmi költségekkel való takarékoskodás népgazdasági jelentősége és a földművesszövetkezeti kereskedelem megyénkben betöltött nagy szerepe nyomán határozta el a Csongrád Megyei Népi Ellenőrzési Bizottság, hogy megvizsgálja a szövetkezetek e téren végzett munkáját. A vizsgálat a megye és Szeged 11 szövetkezetére, a járási központokra és a MESZÖV-re terjedt ki.

A szövetkezetek költséggazdálkodása — kétségtelenül meglevő fogyatékosságai ellenére is — általánosságban véve kielégítőnek mondható. Ez abból látszik, hogy a bolti kiskereskedelem az elmúlt évben a tervhez viszonyítva csökkentette költség-szintjét, a vendéglátó üzemág pedig az 1960. évhez képest alacsonyabb költségfelhasználással dolgozott. A megyei mérleg adatai szerint megtakarítást értek el a tatarozási, igazgatási, kamat és szállítási költségekben, csökkent a felsőbb szervek fenntartásához való hozzájárulás mértéke, de emelkedett a kereskedelmi veszteség az értékcsoökkentési leírás, valamint a hálózat terhelő egyéb költség.

A SZÖVETKEZETEK legtöbbje betartotta a részére engedélyezett bérálapot. Helyesen alkalmazzák az elismert hiányról szóló rendelkezéseket is, egy-két kivételtől eltekintve. Az igazgatási költségek elszámolása szabályszerű, azokat a MESZÖV és az FJK revizorai rendszeresen ellenőrzik. Az 1962. évi kamatköltséget kétharmadára csökkentették és ezzel több mint félmillió forint megtakarítást értek el a szövetkezeti saját vagyon növelése útján. A szövetkezetek vezetői igyekeznek megszilárdítani a vagyonvédelmet, a leltárihiányok, a selejteződések elbírálása általában megfelelő volt. A jó eredménnyel dolgozó szövetkezetek közül ki kell emelni az üllési, kisteleki szövetkezeteket, melyek 6 százalékkal csökkentették költségköltségüket az 1960. évhez viszonyítva a kiskereskedelmi üzemágban.

Vizsgálatunk elsősorban azt célozta, hogy a hiányosságok feltárásával segítségük jobbá tenni a költséggazdálkodást. Nekünk nem lehet közömbös az, hogy szövetkezeteink az áruforgalom lebonyolítását több vagy kevesebb anyagi, pénzügyi eszköz felhasználásával végzik, a káros kereskedelmi veszteségek mértéke mekkora, és a saját vagy az államtól kölcsönött eszközöket a leg-gazdaságosabban használják-e fel. Ezek a kérdések nemcsak a szövetkezeti vezetők munkaköri kötelességei, hanem a szövetkezeti tagságnak, sőt továbbmenve, egész társadalmunknak élő és nem is jelentéktelen problémái. A szövetkezetek munkáját vizsgálva legszembetűnőbb a kereskedelmi veszteségek magas mértéke. Igaz, hogy az 5–6 évvel ezelőtti helyzethez képest javulás van, de még mindig több mint félmillió forintot kellett leírni meg nem térülő leltárihiány, selejtkár, minőségi értékcsoökkentés címén. Kedvezőtlen jelenség, hogy az elmúlt évben az 1960. évhez viszonyítva visszaesés következett be. A leltárihiányok okát abban látjuk, hogy egyes meg-tévedt, vagy felelőtlen személyek visszaélnek boltvezetői beosztásukkal, azzal a körülménnyel, hogy bizonyos esetektől eltekintve, a leltárihiányért csak egy hónapi fizetés erejéig felelős a dolgozó. A szövetkezetek vezetői szigorúan bírálják el most már a leltárihiányokat, gyakran bünyádi feljelentést is tesznek, de még mindig nem alakult ki az a légkör, amelyben maguk a kereskedelmi dolgozók, szövetkezeti tagok itélnek el a társadalmi tulajdon megkárosított. Az adminisztratív eszközök önmagukban kevesek, nagyon lényeges a bolti dolgozók erkölcsi-politikai nevelése, szakmai képzése. Az adminisztratív eszközök nem oldják meg ezt a fontos problémát, ez látszik a morálművelési fmsz. példájából is, ahol 1961. év folyamán 175 kártérítést szabott ki a szövetkezet ügyvezetője, pedig a szövetkezetnek csak 80 dolgozója és 31 üzemegeje (boltja) van.

A selejteződések, minőségi értékcsokke-

nés miatti leírások is igen nagyok. Ezek az árukezelés, a készletgazdálkodás hibáira mutatnak. A kiskundorozsmai 14. sz. önkiszolgáló bolt raktárát a vizsgálat idején a népi ellenőr rendetlennek, piszkosnak találta, a raktár nem vagyonbiztos és nem higiénikus. A kiskundorozsmai háztartási bolt, valamint vas-műszaki bolt raktára sem az áru tárolása, sem pedig a társadalmi tulajdon védelme szempontjából nem megfelelő. A készletgazdálkodás fogyatékosságára vall, hogy az elmúlt év őszén Hódmezővásárhelyen, Szentesen, Makón az állami kereskedelem részére átadott kisáruházakban több tízezer forintos veszteségeket kellett elszámolni ault, hibás, selejté, értékcsoökkenté, divatjátmulttá vált áruk miatt. Gondosabb árukezeléssel, előrelátóbb beszerzéssel, időbeni értékesítéssel meg lehetett volna előzni ezeket a károkat.

A szövetkezeti kereskedelem hálózatának színvonala az elmúlt években sokat fejlődött. Ez dicséretes és jó dolog. Néhány helyen azonban az önkiszolgálásra való áttérés, a szakosítás erőltetett volt, hátrányos a szövetkezet eredménye szempontjából és a lakosság ellátása ott még nem követelte meg egyes helyeken a végrehajtott átalakításokat. Az önkiszolgáló egységek jövedelmezőségével nem kívánok bővebben foglalkozni, hiszen az szakmai körökben élénk vita tárgya, csupán azt kívánom kiragadni, hogy az úgynevezett normalizált hiány, amely az áruk természetes mennyiségi csökkenését és a kockázati veszteséget foglalja magába, jelentősen emelkedett, több megvizsgált új rendszerű kiszolgálási egységben. Az a tapasztalat, hogy az önkiszolgáló boltok vezetői az első időben éber-bek, gondosabban kezelik az árut, majd később hanyatlás következik be, melynek nyomán emelkedik a veszteség. Azoknál az üzemegeknél, ahol a vásárlók is támogatják a kereskedelmi dolgozók hiánymentes árukezelésre irányuló erőfeszítéseit, ahol fokozatosan és következetesen — a lehetőseket figyelembe véve — alacsonyabb szintre csökkentik a bolt részére engedélyezett normalizált hiány kulcsát, ott a tény-számok is kedvezőbben alakulnak, mint pl. Csanádpalotán, Makón.

A KÖLTSÉGEKET emeli, az eredményt rontja az olyan szakosítás, amely nem kellő körültekintéssel lett végrehajtva, mint pl. Kiskundorozsma, Szegváron. Nagyobb gondossággal kell végezni a gépek beszerzését is, mert vizsgálatunk azt állapította meg, hogy egyes helyeken felesleges beszerzéseket eszközöltek, más helyeken pedig a szükségesnél nagyobb gépeket vásároltak és ezeknek ezért alacsony az igénybevétele. A megye vendéglátó egységeiben 20 darab infrásütő van és ezek kihasználtsága egészen kicsi.

A hálózatban meglevő gépek és berendezések kihasználtsága a forgalom növelésével lehet és kell javítani. Mindenesetre a beszerzések, beruházások során elkövetett hibák arra figyelmeztetnek, hogy — még előzetesen — igen gondosan elemezni kell a beruházás szükségességét. Csak akkor szabad egy boltot önkiszolgálóvá alakítani, szakosítani, gépet beszerezni, ha úgy látjuk, hogy a lakosság ellátása, a kereskedelem színvonalának emelése és a költségek csökkentése összességében nézve azt megindokolja, szükségessé teszi. Az öncélú, számszerűsítésre való törekvés, előreszaladás, hátrányos a szövetkezetek, mert rontja eredményét, hátrányos a népgazdaságra, mert elvonja az eszközöket más helyről.

A vizsgálat során összehasonlítottuk, hogy az igazgatási költség nagysága hogyan aránylik a szövetkezet forgalmához. A kiskereskedelmi üzemág 1961. évi tényszámai a következő adatokat mutatják:

forgalom	igazgatási költség
25 millió Ft felett	0,69 %
12–25 millió Ft között	0,90 %
12 millió Ft alatt	1,14 %
átlagosan	0,80 %

A számok világosan mutatják, hogy a nagyobb szövetkezeteknél kisebb az igazgatási költség. Ebből következik, hogy helyes irányú törekvés a földművesszövetkezetek koncentrációja, és a fejlődés útját magam is abban látom, hogy még nagyobb körzetű szövetkezetek jöjjenek létre. Ez előnyös a szövetkezet részére is, de a népgazdaságnak is.

A FENTIEKET röviden összefoglalva láthatjuk, hogy földművesszövetkezteinknek, a tagságnak és a vezetőknek egyaránt, van még bőven tennivalójuk a költséggazdálkodás területén. A szövetkezeteknek hatalmas erő van kezükben: a szövetkezeti demokrácia. A szövetkezetek tagsága kísérelje figyelemmel a bolti és az irányító munkát, közgyűléseken azokat a dolgozókat, akik becsületesen teljesítik feladatukat, dicsérjék meg, teremtsenek olyan légkört, amelyben elítélik, de egyúttal meg is nevelik a szövetkezeti vagyon pazarlóit, azt, aki nem takarékoskodik.